

Od Romanowów do Lenina

K. M.

wrzesień 2003

Nakładem Wydawnictwa Naukowego PWN ukazała się reedycja fundamentalnego dzieła Jana Kucharzewskiego "Od białego caratu do czerwonego". Całość wydania liczy osiem tomów, z czego siedem to przedruk edycji przedwojennej z lat 1923 - 1935. Na tom ósmy "Miscellanea", który jest aktualnie w przygotowaniu, złożą się wyjątki z powojennego już, jednotomowego skrótu tej ogromnej pracy, stanowiącej opus vitae zmarłego w 1952 r. autora.

W latach PRL-u dzieło Jana Kucharzewskiego obłożone zostało anatemą. Biblioteki naukowe udostępniały je wyłącznie po przedstawieniu specjalnego zezwolenia. Konfiskowane byty egzemplarze zarysu pracy, wydane w jednym tomie najpierw po angielsku w Nowym Jorku w 1948 r., a po przetłumaczeniu na polski (pod nieco innym tytułem "Od białego do czerwonego caratu") w Londynie w 1958 r.

Ów skrót funkcjonował jednak w obiegu czytelnictwa, dzięki kilku wznowieniom na emigracji i edycjom podziemnym, w latach 80-tych, w kraju. "Od białego caratu do czerwonego" uchodzi za jedną z najwartościowszych, a zarazem najbardziej oryginalnych prac ukazujących dzieje XIX-wiecznej Rosji, która przemierzała wówczas szlak wiodący od Rosji Romanowów do Rosji Lenina. Dzieło to nie jest klasycznym wykładem historii cesarstwa rosyjskiego; mamy do czynienia raczej ze zbiorem esejów. Zbiorem nie dokończonym, gdyż ostatnie części obliczonej na 10 tomów pracy najprawdopodobniej spłonęły we wrześniu 1939 r. podczas bombardowania Warszawy.

Jan Kucharzewski urodził się w 1897 r. w Wysokiem Mazowieckim, w ówczesnej guberni łomżyńskiej. Studiował prawo w Warszawie oraz ekonomię polityczną i socjologię w Berlinie. Od 1906 r. rozpoczął praktykę adwokacką. Związany był z Ligą Narodową, ale po konflikcie z Romanem Dmowskim czasowo wycofał się z działalności politycznej, którą podjął dopiero po wybuchu I wojny światowej, która stworzyła szansę odzyskania przez Polskę niepodległości.

Po Akcie 5 listopada cesarzy Niemiec i Austro-Węgier stał się Kucharzewski jedną z najważniejszych postaci tzw. obozu aktywistycznego. Dwukrotnie: od listopada 1917 do lutego 1918 roku i w październiku 1918 r. był premierem z ramienia Rady Regencyjnej. W niepodległej Polsce z polityką zerwał definitywnie, zasłynął za to jako autor prac historycznych, m. in. biografii Maurycego Mochnackiego. W 1926 r. został członkiem Polskiej Akademii Umiejętności.

Z okupowanej Polski wyjechał w kwietniu 1940 r. Osiadł w Stanach Zjednoczonych, gdzie prezesował Radzie Polskiego Instytutu Naukowego, którego był współzałożycielem.

Anarcho-Biblioteka
Dobry pieróg to wywrotowy pieróg

K. M.
Od Romanowów do Lenina
wrzesień 2003

pl.anarchistlibraries.net